

پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش

دوره ۱۴، شماره ۱، بهار ۱۴۰۱

ص ص: ۱۴۶-۱۲۷

شناسایی اقدام‌های فرهنگی مؤثر بر ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران: مطالعه کیفی

سپیده شبانی^۱ - مهرعلی همتی نژاد^۲ - رسول فرجی^{۳*}

۱. دکتری مدیریت ورزشی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۲. استاد مدیریت ورزشی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۳. دانشیار مدیریت ورزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز،

ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۲۵، تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۳/۳۰)

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی اقدام‌های فرهنگی مؤثر بر ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران بود. پژوهش حاضر از نوع اکتشافی و روش آن کیفی از نوع تحلیل محتوای عرفی بود. سیزده مصاحبه نیمه‌ساختار یافته عمیق با متخصصان حوزه مدیریت و جامعه‌شناسی ورزشی، که براساس نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده بودند، انجام گرفت. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از کدگذاری باز و محوری تجزیه و تحلیل شدند. اعتبار کدگذاری‌ها نیز با بازبینی و کنترل صحت کدهای استخراج شده و کدگذاری مجدد مصاحبه‌ها توسط دو نفر متخصص همکار تأیید شد. براساس نتایج حاصله اقدام‌های فرهنگی با هدف ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال در قالب هفت تم اصلی شامل پشته‌های فرهنگی، برنامه‌ریزی و مدیریت، توسعه دانشگاهی، الگوسازی فرهنگی، فرهنگ‌پذیری، سازماندهی کارگزاران ورزشی و در نهایت هم‌اندیشی و شبکه‌سازی و ۲۳ مقوله متناظر با آنها استخراج و تبیین شد. به نظر می‌رسد اصلاح نحوه حضور تماشاگران در استادیوم‌های فوتبال و آشنایی این افراد با آداب و رسوم و فرهنگ حضور در استادیوم از طریق اقدام‌های فرهنگی شناسایی شده در این پژوهش و درونی‌سازی ویژگی‌های مثبت اخلاقی و رفتاری تماشاگران و سایر افراد حاضر در استادیوم بتواند در ارتقای سطوح امنیت استادیوم‌ها مؤثر باشد.

واژه‌های کلیدی

آداب حضور، احساس امنیت، الگوسازی فرهنگی، امنیت استادیوم، خشونت هواداران.

مقدمه

کنترل آنها کاستی‌هایی وجود دارد (۳).

در حال حاضر یکی از دغدغه‌های جدی جوامع انسانی آموزش و فرهنگ‌سازی برای مردم در موضوعات مختلف و در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی است، که اگر به‌درستی انجام گیرد، می‌تواند در حل معضلات اجتماعی جوامع بسیار مؤثر باشد (۷). از اصلی‌ترین این موضوعات، فرهنگ و نظم و انضباط اجتماعی است. فرهنگ به‌دلیل ماهیت اثرگذاری قوی که بر رفتار و عملکرد همه افراد در سطوح مختلف کشور دارد، می‌تواند نقش مهمی در کنترل درونی رفتارهای افراد و پیشگیری از بروز رفتارهای نامطلوب و ایجاد ثبات در رفتارهای موردنظر داشته باشد (۸). در خصوص خشونت و پرخاشگری در فوتبال نیز، برخی محققان عقیده دارند که برای کنترل رفتارهای خشونت‌آمیز در سطوح مختلف، به الگوهای رفتاری و شخصیتی مناسب نیاز است تا بتوان به‌صورت غیرمستقیم، رفتارهای مطلوب را آموزش داد (۹). رضایی و همکاران (۱۳۹۸) درونی شدن فرهنگ و آداب حضور در افراد حاضر در استادیوم‌ها را از عوامل افزایش سطح امنیت ورزشگاه‌ها برشمردند. به عقیده اوپانگ (۲۰۱۰) و جین چی و یین چائو (۲۰۱۳) مهم‌ترین عامل در ارتقای آداب تماشاگری در ورزشگاه‌ها بومی‌سازی فرهنگ حضور در استادیوم‌ها متناسب با فرهنگ هر کشور است. دیموسکی^۵ و همکاران (۲۰۱۷) نیز در پژوهش خود به نقش محیط‌های آموزشی و سیاست‌گذاری‌های ویژه آنها در جهت آگاهی دانش‌آموزان و دانشجویان به‌منظور افزایش ایمنی و امنیت در میادین ورزشی و کاهش خشونت در رویدادهای ورزشی اشاره کردند. همچنین ویلیامز و ونوکی^۶ (۲۰۲۰) معتقدند که برای حل مسئله خشونت و هولیگانیزم نمی‌توان تنها با زور و جبر به نتیجه رسید، بلکه لازم است در دیدگاه و نگرش افراد تغییراتی را به‌وجود آورد. استوت^۷ و همکاران

رفتارهای خشونت‌آمیز^۱ در فوتبال افزون‌بر زبان‌های اقتصادی، به لحاظ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی نیز واجد آسیب‌هایی است که اخلاص در نظم و امنیت جامعه نمونه‌ای از آن است (۱). از این‌رو، بررسی حوادث خشونت‌بار مربوط به مسابقات ورزشی با هدف ارتقای امنیت رویدادهای ورزشی آینده از مسائل مهمی است که به‌ویژه در دو دهه اخیر مورد توجه اندیشمندان اجتماعی و جامعه‌شناسان قرار گرفته است. با توجه به اهمیت ورزش و به‌ویژه فوتبال در فرهنگ جوامع مختلف و علاقه‌مندی افراد به تماشای مسابقات آن در استادیوم‌ها، تأمین محیط امن و ایمن برای تماشاگران ضرورتی انکارناپذیر و حائز اهمیت است. بنابراین، هدف اساسی مدیران و برگزارکنندگان مسابقات و رویدادهای ورزشی حفظ تعادل بین تجربه مفرح و شاد تماشاگران از یک سو و تأمین امنیت حاضران در میادین ورزشی از سوی دیگر است (۲). با این حال، به‌نظر می‌رسد وقوع حوادث ناگوار در استادیوم‌های فوتبال، آنها را به مکان‌هایی نامن برای تماشاگران، مربیان و ورزشکاران تبدیل کرده است (۳). مسئله خشونت و پرخاشگری تماشاگران در رویدادهای ورزشی مشکل جدی در انواع رشته‌های ورزشی و در تمام سطوح و کشورهاست (۴) که بی‌نظمی و بروز اختلال در برگزاری رویدادهای ورزشی را به‌همراه دارد (۵). مسائل و مشکلات مربوط به امنیت رویدادهای ورزشی سال‌هاست که به مسئله‌ای جدی در برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی تبدیل شده است (۶). کنش‌های تخریبی تماشاگران فوتبال، پلیس، سازمان‌های امنیتی و دولت‌ها را با چالش‌های تأمل‌برانگیزی روبه‌رو ساخته است و به‌نظر می‌رسد وقوع حوادث ناگوار در استادیوم‌های فوتبال ایران حاکی از وجود شکاف در امنیت این استادیوم‌هاست و مشاهده مکرر این حوادث نشان می‌دهد که در پیشگیری و

5. Dimovski
6. Williams & Vannucci
7. Stott

1. Violent behavior
2. Stadium etiquette
3. Oiang
4. Jin-Zhi & Yin- Chao

کلی یک شاخص فرهنگی در زمینه‌های مختلف محسوب می‌شود (۱۹). عسگری و یوسفی (۱۳۹۲) معتقدند اگر الگوهای رفتاری و فرهنگی، ارائه‌شده در ورزشگاه‌ها الگوهای مناسبی باشند، ورزش توانسته به هدف نهایی و والای خود برسد، اما وضعیت حاضر ورزشگاه‌های کشور و جو نامساعد آنها نشان‌دهنده کارکرد الگوهای رفتاری نامناسب افراد حاضر در استادیوم‌ها و ورزشگاه‌ها اعم از تماشاگران، بازیکنان، مربیان، داوران و غیره است که متأسفانه تداوم رفتارهای ناهنجار در ورزشگاه‌ها و عدم حضور و مشارکت کارشناسان و صاحب‌نظران در این حوزه به‌منظور آسیب‌شناسی الگوهای فرهنگی حاضر و برنامه‌ریزی مناسب در جهت کنترل و بهبود آن، موجب ترویج الگوهای رفتاری نامناسب و دامن زدن به خشونت و پرخاشگری در ورزشگاه‌ها شده است (۲۰). با اینکه برخی محققان (۱۷، ۱۶، ۳) در مورد تأثیر فرهنگ و فعالیت‌های فرهنگی در بهبود سطح امنیتی اماکن و میداند ورزشی و به ویژه استادیوم‌های فوتبال تأکید کرده‌اند، به‌نظر می‌رسد آن دسته از اقدام‌های فرهنگی که می‌توانند بر ارتقای سطح امنیتی استادیوم‌های فوتبال تأثیر مثبت داشته باشند، هنوز به‌طور جامع و کامل شناخته نشده‌اند و برگزارکنندگان مسابقات فوتبال همچنان بر استفاده از روش‌های خشن برخورد با افراد خاطی و نیز بهره‌گیری از نیروی قهریه در کنترل فعالیت‌های پرخاشگرانه و تروریستی در ورزشگاه‌ها تأکید دارند (۲۱). این در حالی است که به‌نظر می‌رسد اصلاح نحوه حضور تماشاگران در استادیوم‌های فوتبال و آشنایی این افراد با آداب و رسوم و فرهنگ حضور در استادیوم از طریق اقدامات فرهنگی و درونی‌سازی ویژگی‌های مثبت اخلاقی و رفتاری تماشاگران و سایر افراد حاضر در استادیوم از جمله مواردی است که می‌توانند در ارتقای سطوح امنیت استادیوم‌ها مؤثرند، اما کمتر مورد توجه محققان و دست‌اندرکاران مسابقات فوتبال ایران قرار گرفته است. با توجه به روند روزافزون خشونت و پرخاشگری در

(۲۰۲۰) نیز براساس نظریه‌های هویت اجتماعی و آگاهی از فرهنگ افراد، استفاده از رویکردهای ارتباطی و تعاملی با هواداران را تاکتیکی مؤثر در ارتقای امنیت مسابقات ورزشی و کاهش درگیری‌ها در استادیوم‌های ورزشی بیان کردند. همچنین به عقیده شجاع و همکاران (۲۰۲۰) اخلاقیات از مهم‌ترین عوامل مؤثر در حضور تماشاگران در استادیوم‌هاست که لازمه آن ایجاد نگرش مثبت در مخاطبان و توجه به مسائل فرهنگی در ورزش است. لعل‌بیداری و همکاران (۱۳۹۸) نیز در پژوهش خود به اقدام‌های پیشگیرانه، همچون آموزش برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی در جهت برگزاری هرچه امن‌تر مسابقات ورزشی و جلوگیری از خشونت و پرخاشگری هواداران اشاره کردند. پیشتر نیز کارگر و همکاران (۱۳۹۵)، همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴)، فرجی و همکاران (۲۰۱۸) و بی‌پ‌اورا^۱ و همکاران (۲۰۱۹) نیز در تحقیقات خود، بر لزوم فرهنگ‌سازی و انجام اقدام‌های آموزشی و فرهنگی برای کنترل خشونت و پرخاشگری در ورزش اشاره کرده‌اند. هرچند در ایران، پژوهش‌های نسبتاً زیادی در زمینه خشونت و پرخاشگری در ورزش و به‌ویژه فوتبال و حضور تماشاگران در استادیوم‌ها انجام گرفته است و محققان بسیاری به بررسی علل خشونت و پرخاشگری و متغیرهای مرتبط با آن پرداخته‌اند (۶، ۹، ۱۸) و پیشنهادهایی هم ارائه نموده‌اند، اما به‌نظر می‌رسد لازم است افزون‌بر بررسی علل و عوامل وقوع حوادث ناهنجار در استادیوم‌ها به‌طور خاص به شناسایی اقدامات مؤثر فرهنگی در پیشگیری و کنترل این حوادث و اصلاح رفتار افراد حاضر در استادیوم نیز پرداخته شود تا از وقوع حوادث ناگوار در این‌گونه محیط‌های ورزشی جلوگیری شود.

به عقیده صاحب‌نظران، ورزش پدیده‌ای فرهنگی، تربیتی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که پیوندی محکم با مجموعه نهادها و سازمان‌ها و همچنین ساختارهای اجتماعی دارد؛ به این معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن به‌طور

اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت و از مصاحبه یازدهم، داده‌ها به اشباع نظری رسیدند و ادامه مصاحبه‌ها صرفاً برای اطمینان از صحت یافته‌ها انجام گرفت. به منظور تحلیل و بررسی دقیق، مصاحبه‌ها با کسب اجازه شرکت‌کننده‌های پژوهش ضبط شد. پس از پایان هر مصاحبه، محتوای آن‌ها به صورت کامل تایپ و کدگذاری باز (اولیه) داده‌ها به منظور استخراج مفاهیم اولیه (زیرمقوله‌ها) انجام گرفت. پس از انجام همه مصاحبه‌ها و استخراج کدهای اولیه، اقدام به کدگذاری محوری و استخراج مفاهیم و سپس ترکیب مفاهیم، مقوله‌بندی و انتخاب تیم شد. مشارکت پیوسته پژوهشگر در روند جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آنها، ارجاع متن مکتوب مصاحبه‌ها به مشارکت‌کننده‌ها و اخذ تأیید آنها، بازبینی و کنترل صحت کدهای استخراج‌شده و کدگذاری مجدد مصاحبه‌ها توسط دو نفر متخصص همکار و آشنا با موضوع پژوهش و نیز روش تحقیق کیفی، به عنوان روش‌های تأیید قابلیت اعتماد در این پژوهش بودند.

استادیوم‌های فوتبال و محرومیت‌ها و جرائم تحمیل‌شده به تیم‌های فوتبال باشگاهی ایران به دلیل تخلفات تماشاگران آنها در مسابقات بین‌المللی، ضرورت ارتقای فرهنگ آداب و رسوم حضور در استادیوم‌ها برای تربیت نسلی جدید از مخاطبان ورزشی بیش از پیش احساس می‌شود. به نظر می‌رسد انجام اقدام‌های فرهنگی و درونی‌سازی آداب و فرهنگ حضور تماشاگران در استادیوم‌های فوتبال بتواند راهکاری برای بهبود جو استادیوم‌ها و افزایش امنیت آنها باشد. با توجه به مطالب اشاره‌شده سؤالی که مطرح می‌شود این است که کدام اقدام‌های فرهنگی بر ارتقای آداب حضور در استادیوم و به تبع آن ارتقای سطح امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران تأثیر دارند؟ در پژوهش جاری سعی شده است با نگاه فرهنگی به بررسی و شناسایی اقدام‌ها و راهکارهای پیشگیرانه پرداخته شود تا بتوان با ارتقا و بهبود آداب و رسوم حضور افراد در استادیوم‌ها، ضمن ارتقای امنیت ورزشگاه‌ها، در جهت نهادینه‌سازی فرهنگ حضور و تماشای لذت‌بخش و بدون دلهره بازی‌ها تلاشی صورت گیرد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع اکتشافی و روش آن کیفی از نوع تحلیل محتوای عرفی بود. مشارکت‌کنندگان در پژوهش، استادان متخصص و دارای سابقه پژوهش در حوزه مدیریت و جامعه‌شناسی ورزشی بودند که براساس نمونه‌گیری هدفمند ۱۳ نفر از آنها انتخاب شدند و در پژوهش شرکت کردند. معیار ورود به پژوهش برای متخصصان، داشتن تحقیق و تألیف در زمینه امنیت ورزشی، خشونت و پرخاشگری و رفتار هواداری در فوتبال و نیز راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه ارشد و رساله دکتری در زمینه‌های مذکور بود. برخی از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کننده‌های پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است. برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته و با طرح پرسش باز در بازه ۳۰ تا ۹۰ دقیقه انجام شد. فرایند انتخاب نمونه و انجام مصاحبه‌ها تا رسیدن به

جدول ۱. توصیف شرکت‌کنندگان در پژوهش

شماره مصاحبه‌شونده	تعداد کدهای استخراج‌شده	رشته تحصیلی	مرتبه علمی	سن (سال)	سابقه تدریس و پژوهش
شماره ۱	۵۹	مدیریت ورزشی	استادیار	۳۶	۶
شماره ۲	۴۱	مدیریت ورزشی	استاد	۶۰	۲۸
شماره ۳	۸۶	مدیریت و حقوق ورزشی	استادیار	۳۶	۱۰
شماره ۴	۴۸	جامعه‌شناسی	دانشیار	۵۵	۲۵
شماره ۵	۴۳	مدیریت ورزشی	استاد	۵۹	۲۶
شماره ۶	۱۶	مدیریت ورزشی	استادیار	۳۸	۹
شماره ۷	۴۵	مدیریت و جامعه‌شناسی ورزشی	استادیار	۳۸	۱۱
شماره ۸	۳۵	مدیریت ورزشی	استاد	۶۰	۳۱
شماره ۹	۴۵	مدیریت ورزشی	دانشیار	۷۰	۳۵
شماره ۱۰	۸	مدیریت ورزشی	استاد	۷۵	۳۵
شماره ۱۱	۴۳	مدیریت ورزشی	دانشیار	۶۰	۳۰
شماره ۱۲	۳۱	مدیریت ورزشی	استادیار	۵۳	۲۴
شماره ۱۳	۱۷	جامعه‌شناسی	استادیار	۳۵	۵

نتایج

از بررسی و تجمیع کدهای تکراری، ۲۶۲ کد اولیه (زیرمقوله) در مرحله کدگذاری محوری تحلیل^۱ و ۲۳ مقوله و ۷ تم اصلی از آن استخراج شد (جدول ۲).

در مرحله کدگذاری باز، ۴۸۷ واحد معنایی در خصوص سؤال اصلی پژوهش تحت عنوان شناسایی اقدام‌های فرهنگی مؤثر بر ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال استخراج شد که پس

جدول ۲. کدگذاری باز و محوری داده‌ها

تم	مقوله	کد اولیه
پشتوانه‌های فرهنگی	سیاستگذاری	تصمیم‌گیری در خصوص بازنگری در تدوین قوانین در حوزه ارتقای امنیت در فوتبال / حضور خانواده‌ها و بانوان در استادیوم / اختصاص ورزشگاه برای هر تیم / تدوین فهرستی از موارد ممنوعه برای ورود به استادیوم / تدوین قوانین مدون در زمینه تخلفات و جرائم ورزشی / تدوین آیین‌نامه‌ها و مقررات در خصوص الگوهای فرهنگی / تغییر در سیاست‌های رسانه‌ها در رویاروی هم قرار دادن هواداران تیم‌ها و ایجاد تنش / تغییر و اصلاح سیاست‌های برنامه‌های تلویزیونی ورزشی پیش از بازی یا پس از آن
	ضمانت اجرایی	ملزم کردن مربیان و ورزشکاران به پایبندی به قوانین و اخلاق در بازی / ملزم کردن برگزارکنندگان رویدادها و مسابقات به شرکت در کارگاه‌های بین‌المللی / ملزم کردن مجریان و برنامه‌سازان ورزشی، نیروهای انتظامی و امنیتی، لیدرها و مربیان و ورزشکاران به شرکت در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی / ملزم ساختن سازمان لیگ به اجرای قوانین مصوب در خصوص موارد سخت‌افزاری تأمین امنیت استادیوم‌ها / ملزم کردن باشگاه‌ها به قرار دادن کدهای اخلاقی در وب‌سایت‌هایشان
	تدابیر قضایی	برخورد قانونی و اقدام‌های تنبیهی سخت‌گیرانه با مربیان، ورزشکاران و تماشاگران خاطی / صدور حکم برای تماشاگران خاطی و نه برای باشگاه / رعایت عدالت و اجتناب از فراقانونی عمل کردن کمیته انضباطی فدراسیون در خصوص افراط خاطی / کمک به از بین بردن حس بی‌عدالتی در تماشاگران از طریق حسن نیت در اجرای قوانین و رسیدگی به تخلفات
	نظارت محتوایی	نظارت بر محتوای بروشورهای فرهنگی / نظارت بر مطبوعات ورزشی / نظارت بر گفت‌وگوها و نشست‌های مطبوعاتی مربیان و بازیکنان و برخورد با کلام تحریک‌آمیز / نظارت بر محتوای فرهنگی برنامه‌های ورزشی رسانه‌ها جهت جلوگیری از ایجاد تنش‌ها و تحریک مخاطبان / نظارت بر محتوای فرهنگی کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی فدراسیون

۱. به‌علت محدودیت حجم مقاله تنها به بیان چند مفهوم اولیه در هر مقوله بسنده شده است.

مدیریت و برنامه‌ریزی	برنامه‌ریزی فرهنگی	طراحی و تدوین الگوهای رفتاری و فرهنگی / تدوین منشور فرهنگی و کدهای اخلاقی / تدوین الگوهای رفتاری و فرهنگی برای نیروهای امنیتی و انتظامی / تعیین نقش و وظایف هریک از کارگزاران جامعه‌پذیری فرهنگی در برنامه کلان فرهنگ‌سازی/ تشکیل کارگروه فرهنگی/ برنامه‌ریزی فرهنگی برای هر فصل مسابقات / برنامه‌ریزی کلان و بلندمدت دولت برای پیاده‌سازی الگوهای فرهنگی مناسب در ورزشگاه
	بسترسازی فرهنگی	برگزاری مسابقات برخی از رشته‌های دوومیدانی بین دو نیمه بازی برای تخلیه هیجانات تماشاگران/ پخش موسیقی مناسب هنگام خروج از استادیوم/ طراحی و ارائه برنامه‌های سرگرم‌کننده / ایجاد زمینه‌ای برای تخلیه هیجانات مثبت تماشاگران
	تدابیر حمایتی	توجه به اقدام‌های تشویقی در کنار اقدام‌های تنبیهی/ تشویق تماشاگران با اخلاق/ اختصاص امتیازهای ویژه برای باشگاه‌های پایبند به اصول اخلاقی / اختصاص امتیازات ویژه برای هواداران دارای کارت یا کد عضویت در باشگاه
توسعه دانشگاهی	توسعه مطالعات فرهنگی	بهینه‌کاو و بررسی کشورهای موفق در حوزه فرهنگ حضور در استادیوم‌ها و بررسی اساسنامه‌ها و دستورالعمل‌های مدیریت رفتار هواداران / انجام مطالعات پژوهشی و تألیف و ترجمه کتاب‌ها در ارتباط با فرهنگ حضور در میداين ورزشی
	غنی‌سازی محتوای آموزشی	گنجاندن مباحث فرهنگی- اخلاقی و آداب حضور در اماکن و رویدادهای ورزشی در محتوای کتاب‌های آموزشی مدارس/ گنجاندن موضوعات اخلاقی و فرهنگی در محتوا و سرفصل دروس جامعه‌شناسی ورزشی در دانشگاه‌ها
	توانمندسازی متخصصین	برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای معلمان تربیت بدنی/ آموزش، توانمندسازی معلمان تربیت بدنی در انتقال مفاهیم و الگوهای فرهنگی به دانش‌آموزان
	محتواسازی	تولید برنامه‌های کارتون/ ساخت برنامه‌های تبلیغاتی در خصوص پیامدهای بی‌اخلاقی در ورزشگاه‌ها/ برگزاری همایش، گردهمایی و کارگاه/ ساخت برنامه‌های تلویزیونی آموزشی در خصوص فرهنگ‌سازی حضور در استادیوم‌ها/ تهیه و توزیع بروشورها و کتابچه‌های آموزشی در بین تماشاگران/ برگزاری برنامه‌ها و نشست‌های علمی توسط کارشناسان رسانه‌ای/ الگوسازی و ارائه الگوهای فرهنگی/ بارگذاری مطالب آموزشی و اخلاقی در خصوص آداب حضور در استادیوم برای هواداران در وبسایت‌های باشگاه
الگوسازی و انتقال الگوهای فرهنگی	آگاهی بخشی و اطلاع‌رسانی	اطلاع‌رسانی به تماشاگران در خصوص موارد ممنوعه به استادیوم و عواقب حقوقی و کیفری افراد خاطی/ اطلاع‌رسانی جامع به بازیکنان و مربیان در ارتباط با جرائم تخلفات رفتاری و فرهنگی/ ارسال پیامک‌ها یا توزیع بروشورهای آموزشی به هواداران برای شناخت الگوهای هواداری/ ابلاغ نقش و وظایف هر نهادی به جهت پیاده‌سازی اقدام‌های فرهنگی/ ارسال پیامک‌های آموزشی از طریق اپراتورهای تلفن همراه به شهروندان برای آگاهی از الگوهای رفتاری مناسب در استادیوم
	اشاعه و ترویج الگوهای رفتاری	ترویج تفکر بُرد- بُرد/ الگوسازی فرهنگی از طریق طراحی سرود و شعار برای تیم/ ترویج نحوه حضور در استادیوم توسط روحانیان / انتقال مفاهیم اخلاقی و فرهنگی از طریق برنامه‌های ورزشی رسانه/ اطلاع‌رسانی کدهای اخلاقی حضور در استادیوم بر روی بدنه اتوبوس‌ها/ انتقال مفاهیم اخلاقی و آموزشی در حوزه رفتار هواداری از طریق بیلبوردهای تبلیغاتی/ استفاده از فضاهای تبلیغاتی دور زمین برای نمایش پیام‌های اخلاقی
	آموزش خانواده	آموزش الگوهای رفتاری مناسب در زمینه چگونگی حضور در استادیوم‌ها / آموزش خانواده‌ها در خصوص نحوه انتقال الگوهای جامعه‌پذیری به فرزندان
	فرهنگ‌پذیری	آموزش الگوهای فرهنگی و رفتاری مناسب به دانش‌آموزان / آموزش قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های هواداری / آموزش کنترل هیجان، خشم و احترام به حقوق دیگران و پایبندی به قوانین/ آموزش مدیریت رفتار و هیجان به فرزندان/ آموزش الگوهای رفتاری مناسب و آداب حضور در استادیوم به دانشجویان تربیت بدنی به‌عنوان معلمان و مربیان آینده/ آموزش تفکر بُرد- بُرد به دانشجویان و دانش‌آموزان
سازمان دهی	ساماندهی هواداران	آموزش الگوهای رفتاری مناسب هواداری/ ارائه نکات آموزشی و اخلاقی به هواداران از طریق وبسایت‌های باشگاه یا کانون هواداران/ شناسایی هواداران واقعی و ثبت مشخصات / تهیه شناسنامه هواداری و اختصاص کد عضویت برای هواداران
	جامعه‌پذیری شهروندان	آموزش الگوهای رفتاری مناسب در محیط‌های ورزشی به مردم توسط روحانیون/ اشاره ائمه جمعه و جماعت به مسائل فرهنگی و هواداری ورزش/ آموزش و انتقال الگوهای فرهنگی و رفتاری به شهروندان/ تلاش رسانه‌ها در آموزش مدیریت خشم و هیجان و احترام به قوانین بازی/ برگزاری گردهمایی‌ها و برنامه‌های فرهنگی اجتماعی شهرداری‌های هر منطقه در ارتباط با آموزش رفتارهای هواداری

توانمندسازی لیدرها	برگزاری کارگاه‌های آموزشی/ آموزش و توجیه لیدرها توسط نیروهای پلیس/ انتخاب لیدرها با در نظر گرفتن صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها و توجه به پیشینه آنها
دانش‌افزایی	آموزش به مسئولین برگزارکننده مسابقات و به‌روزرسانی دانش آنها با معیارهای بین‌المللی/ توجه به آموزش و صلاحیت‌های رفتاری و اخلاقی برگزارکنندگان مسابقات/ آموزش نحوه برخورد صحیح و چگونگی رفتار افراد خدمات‌دهنده به تماشاگران
برگزارکنندگان	آموزش در خصوص نحوه رفتار مؤدبانه و محترمانه با تماشاگران و برخورد مناسب در مقابل هیجانات آنها/ آموزش در خصوص فرهنگی بودن محیط استادیوم/ آموزش نحوه نظارت، کنترل و برخورد با تماشاگران خاطی/ تغییر نگرش نیروهای امنیتی در خصوص فرهنگی بودن رویدادهای ورزشی
شایسته‌سازی نیروهای پلیس	آموزش مربیان و ورزشکاران در زمینه رفتار مناسب با داور و احترام به رأی داور/ آموزش و انتقال الگوهای رفتاری مناسب به ورزشکاران، مربیان و داوران/ برگزاری کلاس‌های توجیهی ورزشکاران
توانمندسازی ورزشکار، مربی و داور	مشارکت و همفکری همه باشگاه‌ها در زمینه فرهنگ‌سازی و ارائه الگوهای مناسب هواداری/ تعامل مربیان با لیدرها/ ایجاد زمینه لازم برای برقراری ارتباط و تعامل هواداران تیم‌های مختلف با یکدیگر/ برگزاری نشست‌ها و گردهمایی‌های خانوادگی با هواداران توسط باشگاه‌ها و کانون هواداری
هم‌اندیشی و شبکه‌سازی	ایجاد شبکه همکاری بین سازمان لیگ و نهادهای ذی‌صلاح در فوتبال/ تعامل و ارتباط رسانه‌ها با هواداران/ همکاری سازمان ورزش شهرداری‌ها با معاونت فرهنگی شهرداری/ تعامل نهاد دین با ورزش/ تشکیل تیم و شبکه‌ای مجرب از افراد در حوزه‌های مختلف به‌منظور برنامه‌ریزی، سیاستگذاری فرهنگی

مطابق با مقررات فیفا تنظیم شود. دولت باید بر قانونی کردن نظام باشگاه‌داری تمرکز نماید». یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان (شماره ۸) نیز با اشاره به اهمیت سیاست‌های کلان دولت در خصوص فوتبال و مسائل امنیتی و فرهنگی ناشی از آن به این نکته اشاره کرد که «تصمیم‌گیری دولت در خصوص اختصاص ورزشگاه به‌همراه مسئولیتش به تیم‌های فوتبال، از جمله کارهایی است که می‌توان به‌منظور کاهش آسیب‌رسانی به ورزشگاه‌ها و تأمین نسبی امنیت آنها انجام داد». همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۱ معتقد بود «حضور بانوان و خانواده‌ها در استادیوم می‌تواند باعث جلوگیری از خشونت و پرخاشگری و تلطیف جو استادیوم‌ها شود». به عقیده مصاحبه‌شونده شماره ۶ «در حوزه قضایی باید مقرراتی برای برخورد با تخلفات وجود داشته باشد و ضمانت اجرایی هم داشته باشد، که متأسفانه به‌نظر می‌رسد مقررات کنونی یا بسیار ضعیف وضع شدند یا ضمانت اجرایی لازم را ندارند». لازمه دستیابی به نتایج حاصل از قانونگذاری وجود پشتوانه‌های اجرایی و حقوقی است تا با اطمینان بتوان مسائل پیش‌رو را حل و فصل کرد. در

براساس یافته‌های جدول ۲، تیم‌های استخراج‌شده و مقوله‌های زیرمجموعه آنها شامل موارد زیر است:

۱. **پشتوانه‌های فرهنگی:** اجرای هر گونه سیاستی در جامعه نیازمند پشتوانه‌ها و بسترهای قانونی است که پیاده‌سازی فرهنگ و اقدام‌های فرهنگی نیز از این امر مستثنا نیست. در پژوهش جاری با توجه به اهمیت وجود بسترها و پشتوانه‌های لازم برای دستیابی به اهداف فرهنگی در خصوص توسعه فرهنگ و آداب حضور در استادیوم‌های فوتبال با هدف ارتقای امنیت آنها مقوله‌های سیاستگذاری، ضمانت اجرایی، تدابیر قضایی و نظارت محتوایی در تیم پشتوانه‌های فرهنگی دسته‌بندی شدند. منظور از سیاستگذاری از نگاه مشارکت‌کنندگان تدابیر سیاسی دولت در بخش مسائل کلان مربوط به فوتبال و فرهنگ آن در جامعه است. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۹ با اشاره به اهمیت سیاست‌های کلان دولت در زمینه فوتبال و مسائل امنیتی و فرهنگی ناشی از آن به این نکته اشاره کرد که «دولت باید از دخالت در امور مربوط به فدراسیون فوتبال دست بردارد و اجازه دهد که اساسنامه فدراسیون فوتبال

مطالعه جاری بیشتر مصاحبه‌شوندگان بر اهمیت و ضرورت ضمانت اجرایی قوانین و دستورالعمل‌ها تأکید داشتند و سخت‌گیری و توجه به اجرای قوانین را لازمه دستیابی به اهداف فرهنگی فوتبال بیان نمودند. مصاحبه‌شونده شماره ۱ در همین زمینه بیان کرد: «سازمان لیگ و فدراسیون فوتبال و هیأت‌های فوتبال، می‌توانند آموزش و شرکت در کارگاه‌های کنترل هیجان و خشم را برای همه بازیکنان و کادر فنی الزامی نمایند». مقوله تدابیر قضایی به سخت‌گیری‌های مجریان قانون در عمل به الزامات اجرایی اشاره دارد. در همین ارتباط مصاحبه‌شونده شماره ۵ بیان کرد: «اگر قوانین و مقررات سخت‌گیرانه اجرا شوند، البته نه فقط در مورد تماشاگران بلکه در مورد مربیان، ورزشکاران و سایرین وضع استادیوم‌ها بهتر خواهد شد». در خصوص نظارت بر محتوای برنامه‌های فرهنگی نیز مصاحبه‌شونده شماره ۱۲ بیان کرد: «باید نظارت دقیقی بر محتوای برنامه‌های رسانه‌ای در حوزه ورزش وجود داشته باشد». مصاحبه‌شونده شماره ۷ نیز گفت: «لازم است بر محتوای مطالب ارائه‌شده در کارگاه‌های آموزشی در خصوص فرهنگ و موارد فرهنگی توجه و کنترل بیشتری صورت بگیرد».

۲. مدیریت و برنامه‌ریزی^۱: برنامه‌ریزی از وظایف مدیریت و به معنای تعیین اهداف و اتخاذ روش‌هایی است که مدیران را به نتیجه مطلوب می‌رساند. در پژوهش حاضر با توجه به تأکید مشارکت‌کنندگان در خصوص ضرورت برنامه‌ریزی و مدیریت برنامه‌ها و بسترهای فرهنگی و امنیتی در استادیوم‌ها تمامی کدهای مرتبط با این موضوع در سه مقوله برنامه‌ریزی فرهنگی، بسترهای فرهنگی و تدابیر حمایتی در تم مدیریت و برنامه‌ریزی جای گرفتند. در همین خصوص مصاحبه‌شونده شماره ۴ بیان کرد: «مدیریت فرهنگی در وزارت ورزش باید برای سطوح کلان با توجه به

مؤلفه‌های مشترک ملی برنامه فرهنگی تنظیم کرده و در سطح خرد نیز به خرده‌فرهنگ‌های هر منطقه توجه کند و برنامه‌های فرهنگی مناسب را تدوین نماید». به عقیده یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان (شماره ۱۱)، «باشگاه‌های فرهنگی ورزشی فوتبال می‌بایست به همان اندازه که به تمرینات تکنیکی و تاکتیکی بازیکنان و برگزاری اردوها توجه می‌کنند مسئله برنامه‌های فرهنگی و آموزش‌های مربوط به آن را در خصوص بازیکنان، مربیان و هواداران و لیدرها جدی بگیرند و برای برنامه‌ریزی اصولی داشته باشند». زمینه‌سازی در ارتباط با فضا سازی لازم به‌منظور تسهیل روند فرهنگ‌سازی و انتقال الگوهای فرهنگی به‌نوعی بسترسازی فرهنگی^۲ محسوب می‌شود. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۴ و ۸ بیان کردند «با توجه به هنجارها و ارزش‌های جامعه می‌توان در بین دو نیمه بازی یا قبل از شروع بازی برنامه‌های مفرح و هیجان‌آمیز مثل بازی‌های بومی - محلی و ورزش‌های نمایشی در استادیوم‌ها برگزار کرد». منظور از تدابیر حمایتی^۳ مشوق‌ها و برنامه‌هایی است که سازمان‌های متولی در حوزه فوتبال می‌توانند از آنها به‌عنوان محرک مثبت به‌منظور تداوم رفتارهای مناسب افراد حاضر در ورزشگاه در پیش بگیرند. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۱۳ در ارتباط با حمایت‌های تشویقی معتقد بود «رسانه‌ها می‌توانند اقدام به انتخاب هوادار برتر هفته نمایند و در یکی از برنامه‌های ورزشی قبل از بازی فوتبال مصاحبه‌ای با این افراد انجام دهند».

۳. توسعه دانشگاهی^۴: به مجموعه اقدام‌های سازمان‌های متولی برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در زمینه نیازسنجی پژوهشی در زمینه نحوه و آداب حضور در استادیوم‌ها، آسیب‌شناسی علمی مسائل فرهنگی - ورزشی، توسعه و غنی‌سازی محتوای فرهنگی کتاب‌های درسی،

آکادمیک نیز مصاحبه‌شونده شماره ۱ بیان کرد: «دانشگاه با تربیت دانشجویان، به‌عنوان مبلغین فرهنگ و اخلاقیات در جامعه (معلمان و استادان و مربیان) می‌تواند در اشاعه فرهنگ ورزشی نقش ایفا نماید».

۴. الگوسازی فرهنگی: لازمه آموزش و فرهنگ‌پذیری، توجه نهادهای تربیتی به اقدام‌ها و سازوکارهای فرهنگی در زمینه الگوسازی و انتقال و اشاعه این الگوهای فرهنگی در جامعه هست. فرهنگ با انتقال تجربه‌ها و الگوها، قالب‌های رفتاری را در ذهن افراد جامعه حک می‌کند. فرایند حک شدن الگوها از طریق جامعه‌پذیری، فرهنگ‌پذیری و یادگیری تحقق می‌یابد (۲۳). با توجه به نتایج پژوهش حاضر تولید محتوای فرهنگی و شناساندن و ترویج آن و اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی از مهم‌ترین راه‌های انتشار اندیشه‌ها، ارزش‌ها و هنجارهاست. به‌عبارت دیگر، الگوسازی امری مهم و اساسی در ساخت فرهنگی یک جامعه هست. یکی از مصاحبه‌شوندگان (شماره ۴) به‌صراحت بیان کرد «مشکل ما در ورزش الگوسازی فرهنگی است و می‌بایست در الگوسازی فرهنگی برای رفتارهای جمعی در محیط‌های جدید و مدرن ورزشی راهکار و تدبیری اندیشه شود». یکی از وظایف و مأموریت‌های مهم سازمان‌های آموزشی و فرهنگی در کشور تولید محتوای فرهنگی به‌منظور تولید و انتقال الگوهای رفتاری مناسب به مخاطبانشان است. به‌منظور توسعه رفتار هواداری و شکل‌گیری فرهنگ و آداب مناسب حضور در استادیوم‌های فوتبال لازم است همه سازمان‌ها و نهادهای متولی فرهنگ و ورزش در جامعه مبادرت به تولید محتوای فرهنگی کنند. مصاحبه‌شونده شماره ۲ بیان کرد: «آموزش عمومی در اختیار رسانه‌ها و مطبوعات هست و اصحاب رسانه می‌توانند از طریق ساخت فیلم و سریال و برنامه‌های

بررسی و مطالعه آکادمیک موضوعات اجتماعی و فرهنگی در ورزش، فرهنگ هواداری و همچنین تربیت متخصصان آموزشی، توسعه دانشگاهی اطلاق می‌شود که در پژوهش حاضر مقوله‌های توسعه مطالعات فرهنگی، غنی‌سازی محتوای کتاب‌های آموزشی و تربیت متخصصان آکادمیک در این تم قرار گرفتند. دانشگاه نهادی اثرگذار در فرهنگ جامعه است و دارای رسالت اساسی تولید دانش، تربیت متخصص و انجام پژوهش است. نیازسنجی در خصوص بایدها و نبایدهای حضور در استادیوم‌ها، توسعه مطالعات فرهنگی^۱ و بررسی علمی علل بروز ناهنجاری‌های رفتاری در ورزشگاه‌ها می‌تواند در برنامه‌های فرهنگی کمک‌کننده باشد. در این زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۵ معتقد بود: «تصویب و اجرای طرح‌های پژوهشی در حوزه الگوسازی فرهنگ حضور در استادیوم توسط پژوهشگران دانشگاهی می‌تواند با ایجاد هم‌اندیشی با برنامه‌ریزان فرهنگی ورزش در بهبود شرایط ورزشگاه‌ها کمک‌کننده باشد». غنی‌سازی محتوای کتاب‌های آموزشی^۲ دیگر مقوله این تم بود. غنی‌سازی و بازبینی محتوای کتب درسی مدارس و دانشگاه‌ها با توجه به اهمیت انتقال الگوهای فرهنگی مناسب به دانش‌آموزان و دانشجویان در این پژوهش مورد تأکید مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت. مصاحبه‌شونده شماره ۳ بیان کرد: «بازبینی در محتوای کتب آموزشی مدارس و دانشگاه‌ها بالأخص کتاب‌های آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی ضرورت دارد». یکی از وظایف اصلی مدارس و دانشگاه‌ها درونی کردن ارزش‌ها و هنجارها، فرهنگ‌پذیری، تکوین هویت و غیره به دانش‌آموزان و دانشجویان است که بخش وسیعی از این وظیفه بر عهده معلمان و استادان، به‌عنوان مبلغان ارزش‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی است (۲۲). در خصوص تربیت متخصصان

4. Culture building and transmission of cultural models

1. Development of cultural studies
2. Enrichment and review of educational content
3. Specialists empowerment

تبلیغاتی، نظیر آنچه برای فرهنگ‌سازی در حوزه ترافیک انجام شد، آداب و نحوه حضور در استادیوم‌ها را به شهروندان آموزش دهند». به نظر می‌رسد برای آماده‌سازی جامعه در خصوص اهمیت پیروی از الگوهای مناسب رفتاری در استادیوم‌های فوتبال و تماشای بدون حاشیه مسابقات از نزدیک، لازم است اطلاع‌رسانی عمومی و آگاهی‌بخشی سازمان‌یافته‌ای انجام پذیرد. در این خصوص مصاحبه‌شونده شماره ۱ اعتقاد دارد: «رسانه‌ها اعم از تلویزیون، رادیو و مطبوعات می‌توانند تیزرهای آموزشی در مورد آداب و نحوه حضور افراد و تماشاگران در استادیوم بسازند و همچنین مورد ورود موارد ممنوعه به استادیوم‌ها اطلاع‌رسانی نمایند». اشاعه و ترویج الگوهای فرهنگی به مجموعه اقداماتی اطلاق می‌شود که موجب انتقال الگوهای مثبت رفتاری به مخاطبان شده و ضرورت‌ها و شیوه‌های شایسته رفتار در ورزشگاه‌ها را در بین مخاطبان توسعه می‌دهد. به عقیده مصاحبه‌شوندگان، سازمان‌ها و نهادهایی مانند رسانه، شهرداری، روحانیت و مدارس در این زمینه نقش بسیار مهم و ارزنده‌ای به‌عهده دارند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۱ در این خصوص بیان کرد: «مدارس و رسانه‌ها می‌بایست تفکر بُرد-بُرد را ترویج دهند، بر مفاهیم و ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی حضور در استادیوم‌ها تأکید کنند». همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۴ معتقد بود: «روحانیون و کارگزاران دینی و فقهی می‌توانند در الگوسازی و انتقال الگوهای فرهنگی در بحث فرهنگ و آداب حضور در استادیوم‌ها بسیار کمک‌کننده باشند».

۵. فرهنگ‌پذیری^۲: فرهنگ‌پذیری از طریق آموزش هنجارهای اجتماعی و فرهنگی، در عین حفظ انسجام بین اعضای جامعه صورت می‌پذیرد. در این فرایند خانواده عامل نخست جامعه‌پذیری است و پس از آن مدرسه و گروه همسالان قرار دارد (۲۴). از منظر مصاحبه‌شوندگان در

پژوهش حاضر آموزش ابتدایی‌ترین و مهم‌ترین فرایند در جریان اجتماعی شدن و فرهنگ‌پذیری افراد است. از این رو مقوله‌های آموزش خانواده‌ها، آموزش دانش‌آموزان، دانشجویان و فرزندان و جامعه‌پذیری شهروندان به‌عنوان مقوله‌های تیم فرهنگ‌پذیری قرار گرفتند. در این خصوص مصاحبه‌شونده شماره ۱ بیان کرد: «خانواده‌ها در ارتباط با فرهنگ و نحوه حضور در استادیوم‌ها نیاز به آگاهی و آموزش دارند». بعد از خانواده، مدرسه مهم‌ترین نهاد اجتماعی، تربیتی و آموزشی و اصلی‌ترین رکن تعلیم و تربیت و نخستین نهادی است که از سوی جامعه و با هدف اجتماعی کردن کودک وارد عمل می‌شود. در این زمینه، مصاحبه‌شونده شماره ۴ بیان کرد: «کودکان و نوجوانان در بدیعی‌ترین مرحله اجتماعی شدن یا جامعه‌پذیری، بخش عمده‌ای از عمرشان را در اختیار آموزش و پرورش هستند و آموزش و پرورش می‌تواند از این فرصت برای انتقال الگوهای فرهنگی مطلوب در حوزه ورزش استفاده کند». در خصوص نقش دانشگاه‌ها در فرهنگ و آداب حضور در استادیوم‌ها مصاحبه‌شونده شماره ۵ به این نکته اشاره کرد که «در دانشگاه‌ها می‌توان از مباحث واحد جامعه‌شناسی ورزش، برای فرهنگ‌سازی یا آگاهی‌دهی و آموزش به دانشجویان استفاده نمود». آموزش فرزندان^۳ در خانواده گاه به‌صورت مستقیم، گاه غیرمستقیم و گاه با الگوبرداری کودک از رفتار والدینش صورت می‌گیرد. در این زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۹ بیان کرد: «بچه‌ها قبل از ورود به مدرسه باید آموزش‌های لازم در خصوص مسائل فرهنگی و حضور در اجتماع را فرا گیرند و این بر عهده خانواده‌هاست که آموزش‌های لازم را به‌صورت صحیح به فرزندانشان انتقال بدهند». افزون‌بر موارد اشاره شده، به عقیده متخصصان مشارکت‌کننده در پژوهش حاضر همه افراد جامعه باید

2. Acculturation
3. Children education

1. Disseminate and promotion of behavioral patterns

در خصوص مقوله توانمندسازی لیدرها^۴ مصاحبه‌شونده شماره ۳ بیان کرد «لیدرهای تماشاگران باید دارای شرایط احراز خاصی باشند و از بین کسانی انتخاب بشوند که دغدغه اصلاح داشته باشند. لازم است که لیدرها آموزش ببینند و از نظامنامه‌های اخلاقی و انضباطی آگاهی داشته باشند و این اطلاعات را به هواداران انتقال بدهند». مقوله دانش‌افزایی برگزارکنندگان مسابقات^۵ نیز به آموزش کارکنان سازمان‌های ورزشی مسئول برگزاری مسابقات، نیروهای نظامی و امنیتی و همه کارکنان روز مسابقه اعم از راهنماها، فروشنده‌ها، متصدیان بلیت و غیره اشاره دارد. مصاحبه‌شونده شماره ۱ در این زمینه معتقد بود که «همه افراد درگیر در برگزاری یک رویداد از برنامه‌ریزان گرفته تا نیروهای امنیتی، متصدیان بلیت‌فروشی، افراد خدماتی، عکاسان و خبرنگاران و همه افراد حاضر در استادیوم باید در خصوص نحوه رفتار با هواداران و بالأخص افراد تنش‌زا (مستعد خشونت و درگیری) آموزش ببینند». شایسته‌سازی نیروهای انتظامی^۶ مقوله دیگر این تم بود که به آموزش و ارتباطات و همکاری‌های مؤثر میان سازمان‌ها و گروه‌های مختلف حاضر در گروه فرماندهی امنیت و پلیس ورزشی اشاره دارد. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ اذعان داشت «می‌بایست یک سری شاخصه‌های فرهنگی برای نیروهای انتظامی تصویب شود تا یک مسابقه را در سایه سنگین حفظ امنیت اداره نکنند». مقوله توانمندسازی مربیان، ورزشکاران و داوران^۷ نیز به آموزش نحوه رفتار این افراد و میزان توجه آنها به مسائل فرهنگی اشاره دارد. در همین خصوص مصاحبه‌شونده شماره ۱۱ بیان کرد «فرهنگ‌سازی باید از حوزه ورزش و باشگاه‌ها شروع شود. لازم است برای مربیان و ورزشکاران کلاس‌های

آموزش ببینند و با الگوهای فرهنگی و آداب حضور در استادیوم‌های ورزشی آشنا شوند تا کمتر حوادث ناگوار در ورزشگاه‌ها اتفاق بیفتد. بنابراین جامعه‌پذیری شهروندان^۱ عنوان آخرین مقوله انتخابی تم فرهنگ‌پذیری بود. به عقیده بسیاری از متخصصان، روحانیان از قدرت زیادی در انتقال و آموزش هنجارها، ارزش‌ها و الگوهای فرهنگی برخوردارند. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۴ معتقد بود: «نهاد دین و کارگزاران امور فقهی در دین می‌توانند در خصوص رفتار مناسب آموزش دهند». مصاحبه‌شونده شماره ۳ نیز به تأثیرگذاری سازمان‌های مردم‌نهاد در زمینه جامعه‌پذیری و آموزش شهروندان اشاره و بیان کرد «افراد مشهور ورزشی و غیرورزشی می‌توانند در آموزش شهروندان و انتقال مثبت یا منفی رفتار نقش داشته باشند».

۶. سازماندهی کارگزاران ورزشی^۲: سازماندهی شامل

وظایفی است که باید اجرا شود، تشخیص کسانی است که باید اجرا کنند، چگونگی گروه‌بندی وظایف و تعیین کسانی است که باید گزارش دهند یا گزارش بگیرند. در پژوهش حاضر منظور از تم سازماندهی کارگزاران ورزشی آموزش، توانمندسازی، دانش‌افزایی و ساماندهی امور مربوط به هواداران، لیدرها، و نیروهای انتظامی و امنیتی مسابقات فوتبال، برگزارکنندگان مسابقات و مربیان و ورزشکاران و داوران است. در مقوله ساماندهی هواداران^۳ آموزش هواداران، شناخت نیازها و دغدغه‌های آنان و تلاش در جهت ساماندهی سیستم شناسایی هواداران و ثبت مشخصات و صدور کارت عضویت آنها در کانون‌های هواداری بیشتر مورد تأکید قرار گرفت. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۴ بیان کرد: «باشگاه‌ها باید هواداران را شناسایی کنند، به آنها کد و کارت عضویت بدهند و برایشان شناسنامه هواداری ایجاد کنند».

5. Enhancing the knowledge of the tournament organizers
6. To qualify police forces
7. Empowering the coaches, athletes and referees

1. Citizens socialization
2. Organizing sports agents
3. Organizing the fans
4. Empowering the leaders

افراد حاضر در استادیوم‌ها شناسایی شود. اولین قدم در جهت پیشبرد برنامه‌های فرهنگی در فوتبال و کمک به ارتقای امنیت افراد حاضر در استادیوم‌های آن توجه به پشتوانه‌سازهای فرهنگی و مؤلفه‌های دربرگیرنده آن است. بیشتر مصاحبه‌شوندگان به ضعف قانونی موجود در ساختار فوتبال کشور، ضعف بازدارندگی مقررات انضباطی فدراسیون فوتبال در پیشگیری از رفتار نابهنجار تماشاگران، خلأها و چالش‌های قانونی، ضعف شفافیت آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و اساسنامه‌ها به‌عنوان عوامل مسبب بروز رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران در استادیوم‌ها اشاره کردند و مشکلات فرهنگی و خشونت و پرخاشگری‌های رخ داده در این حوزه را تا حدودی ناشی از ضعف قانون‌گذاری و سیاست‌های نادرست در سطح کلان جامعه برشمردند. بنابراین لازم است دولت سیاست‌های کلان خود در زمینه قانونی کردن نظام باشگاه‌داری را اصلاح نموده و تلاش نماید با قانونی کردن این سیستم به‌گونه‌ای با تفویض اختیار به باشگاه‌ها و تصویب یکسری قوانین به پیشبرد فرهنگی فوتبال در ایران کمک نماید. در همین زمینه طاهری و همکاران (۱۳۹۹) نیز معتقدند که تدابیر کیفری و سیاست‌های قانونی دولت برای مقابله با خشونت و پرخاشگری تماشاگران در فوتبال با چالش‌هایی روبه‌روست و لازم است قانونگذاران سیاست‌های کیفری مبتنی بر تعامل و مسامحه با افراد به‌ویژه نوجوانان و جوانان حاضر در استادیوم را بیشتر مورد توجه قرار دهند. به‌منظور دستیابی به اقدام‌های فرهنگی در جهت ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال لازم است در ابتدا مسائل قانونی حاکم بر ورزش مورد تجدیدنظر قرار گرفته و پشتوانه‌های سیاسی و قانونی لازم در این خصوص مورد اصلاح و بازبینی قرار بگیرد تا در راستای اجرای برنامه‌های فرهنگی و فرهنگ‌سازی حضور در استادیوم‌های فوتبال در

توجهی و آموزش کنترل خشم و عمل به قوانین بازی و احترام به‌نظر داور برگزار شود».

۷. هم‌اندیشی و شبکه‌سازی^۱: به‌منظور دستیابی به اهداف تربیتی، هم‌گن‌سازی فرهنگی و همبستگی اجتماعی در هر زمینه‌ای، توجه به تعامل و همکاری بین‌سازمانی و ایجاد شبکه‌ای از سازمان‌ها برای دستیابی به اهداف فرهنگی ضروری است. هم‌اندیشی، شبکه‌سازی و تعامل به معنای برقراری ارتباط تأثیرگذار و همکاری اثربخش با در نظر گرفتن ضوابط و رعایت الزامات هست. مقوله تعاملات درون‌بخشی^۲ به روابط دوجانبه یا چندجانبه‌ای اطلاق می‌شود که برقراری ارتباط، ارائه کارکردی مطلوب، خلاق و ثمربخش را دربر دارد. به عقیده تعدادی از مصاحبه‌شوندگان لازم است نظام هم‌اندیشی در درون بدنه فوتبال ایجاد شود و با تعامل و همفکری در جهت حل مسائل فرهنگی آن تلاش کند. در همین زمینه مصاحبه‌شونده شماره ۵ معتقد بود: «قانون‌های هواداری می‌توانند با تعامل با خانواده‌ها، تماشاگران آگاه و قانون‌مداری را وارد ورزشگاه‌ها بکنند». تعاملات بین‌بخشی^۳ دیگر مقوله تم هم‌اندیشی و شبکه‌سازی است و به نقش سازمان‌ها و نهادهای آموزشی و متولی فرهنگ، در تعامل با یکدیگر و با برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی اقدام‌های فرهنگی می‌توانند در بهبود آداب و فرهنگ حضور افراد در استادیوم‌ها و ارتقای امنیت آنها اشاره دارد. همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۷ در همین زمینه بیان کرد: «لازم است رسانه‌ها با تعامل با هواداران به نیازها و دغدغه‌هایشان در برنامه‌ها توجه ویژه‌ای داشته باشند».

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر تلاش شد تا اقدام‌های فرهنگی مؤثر بر ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال به‌منظور افزایش امنیت

3. Inter-organizational interactions

1. Co-thinking and networking
2. Intra-organizational interactions

حوزه ورزش دستاوردهای پژوهش جوادی‌پور و رهبری (۱۳۹۷) بود که با نتایج پژوهش حاضر همسوست. به نظر می‌رسد رسانه‌های ورزشی کشور با استفاده از ادبیاتی که بیشتر جنبه هیجانی دارد، به بازتولید پرخاشگری و خشونت در فضای ورزش می‌پردازند و توجه کمتری به ساخت و تولید برنامه‌های فرهنگی، آموزشی و تبلیغ و اشاعه الگوهای فرهنگی مناسب دارند. ضابطه‌مند شدن فعالیت‌های رسانه‌ای در جهت آموزش فرهنگ حضور و نحوه رفتار در ورزشگاه‌ها، آموزش مخاطبان و ایجاد نگرش مثبت در آنها می‌تواند در ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال تأثیرگذار باشد.

لازمه اجرای قوانین و پیاده‌سازی آن در هر زمینه‌ای و بالأخص در حوزه فرهنگ‌سازی و پشتوانه‌سازی فرهنگی، ضمانت اجرایی و قضایی قوانین است. اتخاذ سیاست‌هایی در خصوص الزام مربیان، ورزشکاران و لیدرها در کلاس‌ها و کارگاه‌های مدیریت خشم و هیجان، ملزم کردن باشگاه‌ها به قرار دادن کدهای اخلاقی در وبسایت خود، ملزم کردن مجریان و برنامه‌سازان ورزشی و نیروهای امنیتی به شرکت در کارگاه‌های آموزشی، جدیت در صدور و اجرای حکم در برخورد با خاطیان و الزام بر پیروی از اساسنامه‌ها و دستورالعمل‌های فیفا از جمله مهم‌ترین کدهای استخراجی در این بخش از پژوهش بودند. به نظر می‌رسد اگر ضمانت اجرایی دقیق و توأم با تأمل نسبت به ویژگی‌های خشونت در ورزش پیش‌بینی شود، می‌تواند منع درونی شدیدی برای افراد در قبال تجلی آشکار و بی‌پروای خشونت در قلمرو ورزش داشته باشد. برخورد سخت‌گیرانه و لازم‌الاجرای کمیته انضباطی با خاطیان بدون توجه به موقعیت خاطیان، تغییر رویه کمیته انضباطی در برخورد با تماشاگران خاطی و صدور حکم برای فرد خاطی و نه باشگاه، از جمله مواردی است که می‌تواند در پشتوانه‌سازی اجرایی قوانین و برنامه‌های فرهنگی مصوب راهگشا باشد. باید اذعان داشت که یک راهبرد کارآمد و موفق برای مقابله با خشونت در فوتبال و

این زمینه خلأ وجود نداشته باشد. متأسفانه در کشور ما در این حوزه ضعف قانونی وجود دارد و شاید بتوان گفت نابسامانی در این بخش علت اصلی بسیاری از رفتارهای ضد ارزشی و غیرفرهنگی در فوتبال کشور است. نبود قوانین روشن در برخورد با افراد خاطی، بسنده کردن به جرائم نقدی و محرومیت تیم‌ها، عدم اطلاع‌رسانی به تماشاگران در خصوص جرائم و همچنین عدم توجه کافی به استانداردسازی استادیوم‌ها از جمله مواردی است که می‌بایست در امر سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری مورد توجه قرار گیرد تا بسترهای لازم برای پیاده‌سازی اقدام‌های فرهنگی در استادیوم‌ها فراهم شود. حضور خانواده‌ها در استادیوم نیز می‌تواند در جهت فرهنگی ساختن جو استادیوم‌ها مؤثر واقع شود. با توجه به اینکه هیچ منع قانونی در خصوص حضور بانوان در استادیوم‌ها وجود ندارد، نیاز به ورود جدی سیاستگذاران فرهنگی در این خصوص احساس می‌شود. بنابراین، تصمیم‌گیری دولت در خصوص تسهیل شرایط حضور خانواده‌ها در ورزشگاه‌های فوتبال نیز می‌تواند تا حدودی به بهبود فضای استادیوم‌ها منجر شود. از سوی دیگر، مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر به ضعف ساختاری و سیاستی رسانه در خصوص فرهنگ‌سازی در ورزش و بالأخص فوتبال تأکید داشتند و معتقد بودند که رسانه‌های ورزشی آنچنان که باید به رسالت خود در زمینه بهبود فرهنگ حضور در استادیوم‌های فوتبال، آموزش و اطلاع‌رسانی به مخاطبان در خصوص فرهنگ هواداری و ترویج تفکر بُرد- بُرد به درستی عمل نکرده‌اند و با دامن زدن به حواشی فوتبال و اتفاقات رخ داده در آن، سوءگیری در برنامه‌ها و گاهاً تحریک تماشاگران و عدم استفاده از کارشناسان متخصص در برنامه‌هایشان عملاً به بدتر شدن وضعیت فرهنگی استادیوم‌های فوتبال کشور کمک کرده‌اند. ضعف عملکرد رسانه‌ها، ساختار ضعیف، ضعف در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های فرهنگی و فقدان الگوهای رفتاری در

ارتقای فرهنگ حضور افراد در استادیوم‌ها الزاماً نباید سمت‌گیری قانونی و کیفی داشته باشد، حال آنکه می‌توان با تدابیر پیشگیرانه همچون استفاده از کلاس‌های کنترل و مدیریت هیجان بسیاری از ناهنجاری‌های رفتاری را به حداقل ممکن رساند. غفلت از نظارت منسجم و هدفمند بر محتوای تولیدات فرهنگی در ارتباط با فوتبال و برنامه‌های مرتبط با آن می‌تواند آثار جبران‌ناپذیری در پی داشته باشد. نظارت بر محتوای بروشورهای چاپ‌شده در خصوص فرهنگ هواداری و مسائل مرتبط با آن، نظارت بر محتوای فرهنگی مطبوعات ورزشی، نظارت بر محتوای فرهنگی کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی فدراسیون از جمله مواردی است که لازم است به‌طور متناوب صورت پذیرد. عدم نظارت بر محتویات فرهنگی مطبوعات و رسانه‌های ورزشی در ارتباط با حواشی فوتبال می‌تواند به وخیم‌تر شدن شرایط فوتبال کشور بینجامد.

از سوی دیگر، وجود برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح برنامه‌ها، لازمه دستیابی به اهداف و سیاست‌های مدون است. به عقیده مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر لازمه ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال با رویکرد فرهنگی، برنامه‌ریزی فرهنگی و توجه به بسترسازهای فرهنگی است. در این خصوص لازم است وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون فوتبال و سازمان لیگ برای هر فصل مسابقات برنامه‌های مدون فرهنگی را تهیه و در اختیار باشگاه‌ها و کانون‌های هواداری قرار دهند و با تشکیل کارگروه فرهنگی با توجه به سیاست‌های خرد، میانی و کلان ورزش، محتوای مناسب فرهنگی در جهت تربیت تماشاگر، مربی و ورزشکار شایسته تنظیم و به سازمان‌های ذی‌صلاح ابلاغ کنند. به‌نظر می‌رسد خلأ موجود در زمینه نبود برنامه‌های فرهنگی یکپارچه، بی‌توجهی به الگوهای رفتاری افراد حاضر در استادیوم و تداخل نقش سازمان‌های متولی در این حوزه، فوتبال کشور را با بحران فرهنگی مواجه کرده است، کما اینکه برخی از

مدیران تربیت بدنی اردوهای زیارتی را نمونه یک کار فرهنگی دانسته و به آن مفتخرند. یکی از ضعف‌های فرهنگی برگزارکنندگان مسابقات در کشور ما برنامه‌ریزی نامناسب برای تماشاگران پیش از شروع یک رویداد، در بین دو نیمه بازی و حتی پس از اتمام آن است. متأسفانه استادیوم‌های فوتبال ایران از جذابیت لازم برای مخاطب برخوردار نیستند و با وجود قدمت چندین ساله لیگ فوتبال ایران، به‌نظر می‌رسد هنوز مسئولان برگزارکننده مسابقات نیز تدابیر مناسب و منسجمی برای ایجاد بسترهای فرهنگی مناسب برای تخلیه هیجانات تماشاگران نیندیشیده‌اند. مشارکت‌کنندگان در پژوهش به ضرورت توجه به ایجاد زمینه‌های لازم برای تخلیه هیجانات مثبت تماشاگران مانند برگزاری کنسرت، نمایش برنامه‌های سرگرم‌کننده متناسب با عرف جامعه اشاره کردند. اطلاع‌رسانی به هواداران در خصوص ممنوعیت‌های ورود به ورزشگاه‌ها می‌تواند مانع از سردرگمی تماشاگران شده و از خشونت و پرخاشگری در ورزشگاه‌ها جلوگیری کند. از سوی دیگر، عملکرد کمیته انضباطی فدراسیون فوتبال نیز در این زمینه تأمل‌برانگیز است؛ چراکه توجه بیش از حد این کمیته به بحث تنبیهات و بی‌توجهی به تدابیر حمایتی و تشویق و حمایت از رفتارهای فرهنگی افراد مبادی آداب در ورزشگاه متأسفانه به‌نوعی به دامن زدن به اغتشاشات می‌افزاید. انتخاب هوادار برتر هفته، معرفی و تشویق بازیکن با اخلاق در هر بازی لیگ، شناسایی و معرفی هواداران عضو در کانون هواداری و اختصاص امتیازهای ویژه به آنها، از تدابیر حمایتی شناسایی‌شده در پژوهش حاضرند.

بی‌تردید اولین قدم در راه اصلاح یک جامعه، اصلاح فرهنگی آن است و در این میان دانشگاه نقشی خطیر در شکل‌دهی فرهنگ بر عهده دارد. بهینه‌کاوی و بررسی کشورهای موفق در حوزه کنترل خشونت و پرخاشگری تماشاگران و انجام مطالعات آکادمیک به‌منظور ریشه‌یابی و

مضمون آسیب‌شناسی رفتار هواداران و سایر افراد حاضر در استادیوم‌ها بتواند در انتقال و ترویج الگوهای صحیح هواداری مثرتر واقع شود. هم‌راستا با تولید محتوای فرهنگی، لازم است اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی به تماشاگران و سایر مخاطبان فوتبال در خصوص عواقب حقوقی تخطی از قوانین اجرایی در استادیوم‌های فوتبال صورت گیرد؛ چراکه در بسیاری از موارد آگاهی و اطلاع از جرائم حقوقی مانع ارتکاب آن توسط افراد می‌شود. فرهنگ‌سازی، آموزش، اطلاع‌رسانی و ایجاد مشارکت اجتماعی مهم‌ترین نقش‌هایی است که محققین برای رسانه در خصوص بهبود رفتارهای هواداری برشمردند (۲۵، ۲۶). آموزش رفتارهای شایسته، ارائه الگوی رفتاری مناسب به هواداران ورزش و آشنا کردن هواداران با قوانین ورزشی و اطلاع‌رسانی به آنها از جمله اقدام‌های ضروری در زمینه فرهنگ‌سازی است (۱۷، ۲۷، ۲۸). ارسال پیامک‌های آموزشی از طریق اپراتورهای به تلفن همراه شهروندان، آگاهی‌رسانی به سازمان‌ها در خصوص پتانسیل‌های اجرایی آنها در انتقال مفاهیم اخلاقی و فرهنگی، اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی لیدرها از جرائم حقوقی و قضایی خاطیان از دیگر نتایج این بخش از پژوهش هست که می‌تواند در بهبود جو استادیوم‌ها کمک‌کننده باشد. لازم است با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب، الگوهای رفتاری و فرهنگی مناسب از طرق مختلف به افراد انتقال داده شود. این انتقال و ترویج می‌تواند از طریق برنامه‌های رسانه‌ای، گنجاندن مطالب در کتاب‌های آموزشی، توزیع بروشورهای آموزشی در ورزشگاه‌ها، معرفی الگوهای رفتاری مناسب در برنامه‌های رسانه‌ای، استفاده از فضای تبلیغاتی دور زمین برای نمایش پیام‌های اخلاقی، تبلیغات فرهنگی بر بدنه اتوبوس‌های حمل‌ونقل عمومی، ترویج الگوهای رفتاری توسط روحانیان و الگو‌سازی فرهنگی از طریق طراحی سرود و شعار برای هر تیم باشد.

تفحص در علل به‌وجودآورنده خشونت در ورزشگاه می‌تواند در ارتقای آکادمیک و پیشبرد اهداف فرهنگی در حوزه فوتبال ثمربخش باشد. تعامل و ارتباط دانشگاهیان با حوزه ورزش و همفکری و مطالعه اساسنامه‌های کشورهای موفق در حوزه مدیریت تماشاگران و الگوبرداری از آنها از دیگر نتایج پژوهش حاضر در این بخش بود. البته نیاز است با مشورت شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای آموزش و پرورش در محتوای کتب آموزشی مدارس و دانشگاه‌ها نیز تجدیدنظری صورت پذیرد و سرفصل‌هایی در خصوص حقوق ورزشی، اخلاق و فرهنگ در ورزش و مواردی از این دست اضافه گردد تا با مطرح شدن این قبیل مسائل در مدارس و دانشگاه‌ها، دانش‌درستی از موضوع به افراد انتقال داده شود، چراکه بیشترین رده سنی در تماشاگران فوتبال رده سنی نوجوان و جوان می‌باشند. البته با توجه به نتایج پژوهش حاضر، لازم است فرهنگ‌پذیری و آموزش در معلمان ورزش و استادان علوم ورزش دانشگاه نیز صورت پذیرد تا آنها نیز ضمن آشنایی و آگاهی از الگوهای فرهنگی مناسب، با اولویت قرار دادن مباحث اخلاقی در کلاس‌های درس در جهت درونی‌سازی رفتارهای مناسب در مخاطبان فوتبال تلاش کنند. آموزش و به‌روزرسانی دانش معلمان و استادان دانشگاه به‌عنوان الگوهای فرهنگی در مدارس و دانشگاه‌ها و تأثیرپذیری زیاد دانش‌آموزان و دانشجویان از آنها در این حوزه، از اهمیت زیادی برخوردار است.

فرهنگ‌سازی و انتقال الگوهای فرهنگی نیز از دیگر تم‌های مستخرج‌شده در پژوهش حاضر بود. لازمه فرهنگ‌سازی و انتقال الگوهای رفتاری در فوتبال، تولید محتوای فرهنگی از طریق برپایی همایش‌ها و کارگاه‌ها، تهیه و توزیع بروشورهای آموزشی از سوی نهادهای آموزشی مانند مدارس و دانشگاه‌ها و همچنین ساخت برنامه‌های تبلیغاتی و آموزشی توسط رسانه‌هاست. به‌نظر می‌رسد همکاری و تعامل رسانه‌ها با فدراسیون فوتبال و تولید برنامه‌هایی با

که لازم است با تعامل و هم‌افزایی با سازمان‌های دیگر در این زمینه وارد عمل شوند و با توجه به احترام و ارزش‌والایی که در جامعه دارند، در جهت الگوسازی فرهنگی مناسب در حوزه آداب و رسوم حضور در استادیوم‌های فوتبال، افراد جامعه را هدایت کنند.

بخش دیگری از یافته‌های تحقیق نشان داد آموزش، توانمندسازی، دانش‌افزایی و سازماندهی کارگزاران ورزش در به ثمر رسیدن اهداف فرهنگی و ایجاد فرهنگ و آداب حضور در استادیوم‌های فوتبال با هدف ارتقای امنیت آن بسیار حائز اهمیت هست. در این بخش، شناسایی هواداران، صدور کارت عضویت و شناسنامه هواداری برای هواداران، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، آموزش نحوه درست رفتار و کنترل هیجان در ورزشگاه‌ها توسط باشگاه و کانون‌های هواداری از جمله مواردی است که می‌تواند در ارتقای فرهنگ هواداری در جامعه بسیار نقش‌آفرین باشد. در فوتبال حرفه‌ای کانون‌های هواداری و لیدرها نقش تعیین‌کننده‌ای در سازماندهی تماشاگران و هماهنگ کردن آن‌ها در ورزشگاه دارند. متأسفانه در باشگاه‌های ما لیدر هنوز جایگاه واقعی خودش را پیدا نکرده است (۲۹) و باشگاه‌ها توجه زیادی به کانون‌های هواداری و ساماندهی به وضعیت هواداران و لیدرها ندارند. باشگاه‌ها با سازماندهی کانون‌های هواداری می‌توانند از پتانسیل هواداران خود در جهت تلطیف جو ورزشگاه‌ها استفاده کنند، این در حالی است که فقط عنوان فرهنگی در کنار نام باشگاه‌ها قرار دارد و به‌نظر می‌رسد باشگاه‌های فوتبال ایران به تنها چیزی که فکر نمی‌کنند رسیدگی به امور فرهنگی فوتبال است. به‌نظر می‌رسد استفاده از لیدرهای آموزش‌دیده و نیروهای داوطلب آموزش‌دیده در ورزشگاه‌ها نیز می‌تواند در برقراری امنیت و جلوگیری از اغتشاشات کمک‌کننده باشد. فرجی و همکاران (۲۰۱۹) نیز منابع انسانی آموزش‌دیده و تأییدصلاحیت‌شده را تضمین‌کننده

ایجاد و اشاعه الگوی صحیح رفتار و آداب حضور در استادیوم، می‌تواند از طریق آموزش و فرهنگ‌پذیر کردن مخاطبان فوتبال از طریق نهادهای تربیتی، آموزشی و دیگر متولیان فرهنگ‌سازی در جامعه صورت پذیرد. یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن بود که اولین نهادی که فرد با ارزش‌ها و هنجارهای جامعه آشنا شده و رشد می‌کند نهاد خانواده است. در واقع خانواده به‌واسطه کارکردهای تعلیمی، تربیتی و اخلاقی که دارد قابل جایگزینی با هیچ نهادی نیست. آگاهی به خانواده‌ها از الگوهای رفتاری مناسب، آموزش شیوه صحیح رفتار و کنترل خشم و اصلاح برخی رفتارهای ناشایست و غیراخلاقی هنگام مشاهده بازی در استادیوم‌ها به‌منظور اصلاح الگوهای رفتاری فرزندان در میادین ورزشی بسیار بااهمیت است. بنابراین خانواده‌ها می‌توانند از طریق آموزش رفتارهای مناسب هواداری و آداب حضور در استادیوم به فرزندان‌شان و همچنین ارتباط تنگاتنگ با مربیان و معلمان ورزشی آنان، در جهت تربیت تماشاگران، ورزشکاران و مربیان با اخلاق در آینده کمک نمایند و الگوهای رفتاری مناسب را در کودکان نهادینه سازند. معرفی و ترویج و تبلیغ آداب و رسوم حضور در ورزشگاه‌ها و انجام اقدام‌های لازم و آموزش مناسب در مدارس می‌توان کیفیت رفتار تماشاگران را ارتقاء داد. فقط کنترل صرف فضای داخلی استادیوم‌ها در روز مسابقه برای جلوگیری از اغتشاشات و تأمین امنیت استادیوم‌ها کافی نیست و لازم است با وضع قوانین در ارتباط با مدرنیزاسیون استادیوم‌ها، تغییر در نگرش هواداران با آموزش و تربیت نسل جدید از هواداران از وقوع همچنین اتفاقاتی جلوگیری شود (۱۳). به عقیده مصاحبه‌شوندگان نهاد دین نیز می‌تواند در آموزش الگوهای صحیح و انتقال آن به شهروندان نقش‌آفرین بوده و موجبات درونی شدن فرهنگ و آداب حضور در استادیوم‌های فوتبال در جامعه را فراهم سازد. به‌نظر می‌رسد کارگزاران اجتماعی نهاد دین از نقش‌ایابی و الگوسازی مثبت آن غافل شده‌اند

باشگاه‌ها با برگزاری کلاس‌های توجیهی برای بازیکنان و مربیان درصدد اصلاح این رفتارها و مدیریت هیجان و احترام به اخلاقیات تلاش کنند. آموزش رفتارهای شایسته، ترویج تفکر بُرد-بُرد، برجسته‌سازی اخلاقیات در مربیان و بازیکنان، ارائه الگوی رفتاری مناسب به هواداران ورزش و آشنا کردن هواداران با قوانین ورزشی از جمله اقدام‌های لازم در زمینه فرهنگ‌سازی است.

هم‌اندیشی، تعامل و شبکه‌سازی درون‌بخشی و بین‌بخشی از مهم‌ترین فاکتورهای اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های تدوین‌شده در هر زمینه‌ای است. در خصوص نهادینه‌سازی فرهنگ و آداب حضور افراد در استادیوم‌ها نیز تعامل و همکاری متقابل نهادها با یکدیگر لازمه تحقق اهداف است. تعاملات رسانه‌ها با هواداران و برگزاری نشست‌ها و محوریت قرار دادن نیازهای آنان و انعکاس آنها به مسئولان و جامعه و همچنین تعامل نهاد دین با ورزش و تعدیل برخی محدودیت‌های ایجادشده می‌تواند در کاهش اغتشاشات و ناآرامی‌های موجود در ورزشگاه‌ها بسیار تأثیرگذار باشد. عملکرد رسانه‌ها به‌عنوان یکی از منابع شکل‌دهی ذهنیت تماشاگران پیش از ورود به ورزشگاه در رفتار تماشاگران در حین و بعد از بازی مؤثر است. رسانه‌ها می‌توانند با برنامه‌ریزی و پرداختن به عواملی که موجب شکل‌گیری یا تشدید نگرش‌ها و رفتارهای خشونت‌آمیز در بین تماشاگران می‌شوند (عواملی مانند شایعات، حاشیه‌ها، خط و نشان کشیدن و کرکری خواندن‌ها) به پرخاشگری و خشونت در رفتار تماشاگران دامن بزنند. یا آنکه با دوری از موضوعات جنجالی و پرداختن به مسائلی که موجب شکل‌گیری رفتار مثبت در هواداران می‌شود به فرهنگ‌سازی در این خصوص و سالم‌سازی ورزشگاه‌ها کمک کنند (۱). استوت^۲ و همکاران (۲۰۲۰) نیز به اهمیت تعامل نیروهای برقرارکننده نظم در ورزشگاه‌ها با کانون‌های هواداری و لیدرها اشاره کرده و ایجاد

امنیت تماشاگران، ورزشکاران و مسئولان حاضر در استادیوم برشمردند که همراستا با یافته‌های پژوهش حاضر است (۳۰). مسئله آموزش و لزوم شرکت مدیران، سازمان‌دهندگان و برگزارکنندگان مسابقات در همایش‌ها و کارگاه‌های بین‌المللی و آشنایی با علوم مدیریتی و رفتاری در حوزه فوتبال از جمله اقدام‌های فرهنگی شناسایی‌شده در این بخش از پژوهش حاضر بود. گاه برخورد پرشتاب و ناهماهنگ نیروهای مسئول نظم استادیوم، با چند جوان هنجارشکن در ورزشگاه، باعث ایجاد مناقشات در درون و بیرون ورزشگاه می‌شود و یا به آن دامن می‌زند. به‌نظر می‌رسد عدم شناخت کافی جوانان حاضر در ورزشگاه و هیجانان آنان مسئله اصلی نیروهای امنیتی باشد. بروز هیجان در ورزشگاه و تخلیه آن لازمه تماشای بازی فوتبال است و مسئولان نباید از تماشاگران حاضر در استادیوم انتظار ایفای نقش تماشاگر منفعل را داشته باشند، بلکه باید در خصوص نحوه رفتار و برخورد با تماشاگران آموزش ببینند. بنابراین در خصوص نیروهای برقرارکننده نظم در استادیوم و برگزارکنندگان مسابقات لازم است دوره‌های آموزشی با مضمون تغییر نگرش این افراد در خصوص فرهنگی بودن جو استادیوم‌ها و تغییر رویه‌ها در برخورد با تماشاگران برگزار شود و به این افراد در ارتباط با هیجانان تماشاگران و نحوه بهینه برخورد با این هیجانان آموزش‌هایی داده شود. در همین زمینه، ویلیامز و ونوکی^۱ (۲۰۲۰) نیز آموزش نیروهای پلیس و لیدرهای تماشاگران، تغییر در نگرش هواداران و تربیت نسل جدید از هواداران را از جمله راهکارهای کاهش خشونت و پرخاشگری در استادیوم‌ها بیان کردند (۱۳). از سوی دیگر، یکی از عامل‌های درگیری و ایجاد تنش در بین تماشاگران، مربیان و بازیکنان می‌باشند، که با انجام حرکات ناشایست و اعتراضات نابجا به داوری، با تحریک تماشاگران سبب به هم خوردن جو ورزشگاه می‌شوند که لازم است مسئولان

ارتباطات دوستانه با هواداران و اتخاذ رویکردهای مناسب در برخورد با آنان را عامل مهمی در مدیریت رفتار هواداران عنوان کردند (۱۴). به‌طور کلی می‌توان گفت ارتقای امنیت استادیوم‌های فوتبال از منظر جلب تماشاگر بیشتر به استادیوم، دریافت مجوز میزبانی مسابقات فوتبال در سطوح بین‌المللی، درآمدزایی حاصل از بلیت‌فروشی، حضور خانواده‌ها برای گذران اوقات فراغت، لذت تماشای یک بازی خوب و بدون ترس و دلپره و از همه مهم‌تر تأمین جانی افراد حاضر در آن حائز اهمیت است. تنها مجموعه پلیس و نیروهای انتظامی تأمین‌کننده امنیت استادیوم‌های فوتبال نیستند و سازمان‌ها و نهادهای دیگری به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم، در تعامل با یکدیگر و با سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی اقدام‌های فرهنگی می‌توانند در بهبود آداب و فرهنگ حضور افراد در استادیوم‌ها و ارتقای امنیت آنها نقش مکمل ایفا نمایند. نهادهایی همچون خانواده، مدارس، دانشگاه‌ها، مساجد، شهرداری‌ها و رسانه‌های جمعی با توجه به دسترسی مناسب به تک‌تک اقشار جامعه، مناسب‌ترین و آماده‌ترین بستر برای اصلاح الگوی رفتار در استادیوم‌های فوتبال هستند. با توجه به اینکه اطلاع‌رسانی و آگاهی‌رسانی به افراد از بایدها و نبایدهای رفتاری و قوانین موجود در ارتباط با موضوعات مختلف اخلاقی و رفتاری، در کنترل و مدیریت رفتار بسیار مؤثرند، فدراسیون فوتبال، سازمان لیگ و هیأت‌های فوتبال می‌توانند از پتانسیل وزارت ارتباطات و اپراتورهای تلفن همراه در زمینه آگاهی‌رسانی به مخاطبان استفاده کنند. از سوی دیگر باشگاه‌ها می‌توانند با سازماندهی هواداران، ثبت مشخصات هواداران، راه‌اندازی و به‌روزرسانی وب‌سایت‌ها و ثبت کدهای اخلاقی و آیین‌نامه‌های حضور در استادیوم، اطلاع‌رسانی در خصوص قوانین وضع‌شده برای افراد خاطی و ممنوعیت‌های موجود در استادیوم در ارتقای فرهنگ حضور افراد در استادیوم‌ها و ارتقای امنیت آنها نقش‌آفرین باشند. در زمینه

اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی نباید از نقش تأثیرگذار رسانه‌ها به خصوص در فرهنگ‌سازی و انتقال آموزه‌های فرهنگی در حوزه ورزش و بالأخص فوتبال غافل شد. رسانه‌ها به خصوص تلویزیون می‌توانند با تولید و پخش نماهنگ‌ها و کارتن‌های نمایشی و تبلیغاتی در حوزه آموزش فرهنگ حضور در استادیوم‌ها (همان‌گونه‌که در خصوص فرهنگ ترافیک انجام گرفت) به ارتقای امنیت استادیوم‌ها و شکل‌گیری جوی سالم و مناسب برای حضور خانواده‌ها کمک شایانی کنند.

باید اذعان کرد که یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر عدم اخذ نظرهای متخصصان حوزه اجرایی همچون مسئولان فدراسیون فوتبال و کارگزاران زیرمجموعه آن (مسئولان لیگ، هیأت‌های فوتبال و غیره) و نیز کارشناسان باتجربه و متخصص یگان‌های مختلف نیروی انتظامی بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود در راستای تکمیل نتایج پژوهش حاضر، در پژوهش‌های آتی نظرهای این افراد نیز اخذ و تحلیل شود. همچنین در این پژوهش فرهنگ حضور در استادیوم‌های فوتبال با رویکرد کاهش خشونت و پرخاشگری و ارتقای امنیت مورد توجه قرار گرفت و این در حالی است که فرهنگ می‌تواند کارکردهای متعددی همچون انسجام‌بخشی، قالب‌ریزی شخصیت، سازگاری و هویت‌بخشی را نیز در برگیرد که پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده به سایر کارکردهای فرهنگ در بهبود جو فرهنگی استادیوم‌ها نیز پرداخته شود.

منابع و مآخذ

1. Fathinia M. Pathology of Tv Sports Programs In Terms Of Addressing Soccer Fans'abnormal Behaviors. *Communication Research*. 2011;17(64):105-31. (In persian)
2. Hall S, Cooper WE, Marciani L, McGee JM. Security management for sports and special events: An interagency approach to creating safe facilities: *Human Kinetics*; 2011.
3. Hemati Nezhad M, Taylor T, Gholizadeh MH, Faraji R. Prioritizing Factors Affecting the Security of Iranian Football Stadiums Using Analytical Hierarchy Process. *Journal of Sport Management*. 2016;8(1):69-85. (In persian)
4. Rudd A. Sport spectator behavior as a moral issue in college sport. *Journal of Amateur Sport*. 2017;3(1):96-114.
5. Taheri H, Andam R, Bahrololoum H, Salehi K. Antecedents of the Behavioral Model of Management of Football Spectators in Iran. *Police Management Studies Quarterly*. 2020;15(1):149-70. (In persian)
6. Lalbidari M, Memari Z, Saadati M. Recognition of Security Spheres in Iranian Premier Football League Competitions. *Sport Management and Development*. 2019;8(2):61-80. (In persian)
7. Bahrami S, Tajikesmaeili A, Mofidi F, Hajihiseinneznad GR. Laying the groundwork for promoting social order through traffic culture in preschool children. *Law Enforcement Order And Security*. 2010;4(2):120-57. (In persian)
8. Tayebi M, Rahimi A, Seyed Ameri MH. The Role of Culture in Preventing Betting in Sport. *Sport Management and Development*. 2020;9(3):158-71. (In persian)
9. Abbaszadeh M, Saadati M, Kabiri A, Ashayeri T. Sociological Study of Factors Affecting Aggression Among Soccer Spectators. *Journal of Social Order*. 2018;9(4):35-70. (In persian)
10. Rezaee niaraki M, Sajjadi SN, Ahi P, Jalali Farahani M. Designing a Model for Securing the Iranian Football Premier League. *Quarterly Order and Security Guards*. 2019;12(47):24-1. (In persian)
11. Jin-zhi L, Yin-Chao T. Research on the Reasons and Countermeasures of the Spectators' Lack of Etiquette in China's Tennis Tournament. *china: Shijiazhuang*; 2013.
12. Dimovski SZ, Ilijevski SI, Babanoski SK. Developing youth's safety culture in sport. *International Scientific and Professional Conference, security and sport, regional experiences and perspectives*; Banja Luka: Football Association of the Republic of Srpska; 2017. p. 107-37.
13. Williams J, Vannucci N. English hooligans and Italian ultras sport, culture and national policy narratives. *International Journal of Sport Policy and Politics*. 2020;12(1):73-89.
14. Stott C, Khan S, Madsen E, Havelund J. The value of Supporter Liaison Officers (SLOs) in fan dialogue, conflict, governance and football crowd management in Sweden. *Soccer & Society*. 2020;21(2):196-208.
15. Kargar GA, Ghafouri F, MohammadiMoghadam Y, Moradi GR. The Model of Iran's Sporting Events Management. *Resource Management in the Police*. 2019;23:157-86. (In persian)

16. Hemmatinezhad M, Gholizadeh MH, Taylor T, Faraji R. The Role Of Football Games' Planning And Management On Stadiums' Security. *Sport Management and Development*. 2016;4(2):1-14. (In persian)
17. Shahmansori E, Mozafari SAA. Causes of sports crises and how to prevent them in the fields of software and hardware, hardware and media. *Research In Behavioral Sciences*. 2006;12:87-106. (In persian)
18. Moslehi L, Hosseini MS, Salimi M. Identifying and Prioritizing Crime Prevention Strategies in the Field of Offenses Caused by Football Spectators' Violence. *Journal of Social Order*. 2020; 11(4):69-90. (In persian)
19. SaadatMehr H, AsgariTorghabeh H. Culture in Sport. Fourth National Conference on Sport Science and Physical Education of Iran; Tehran. (In persian)
20. Askari M, Yousefi B. Relationship between advocacy and imitation with behaviors related to watching sports events on television. *Cultural studies in sports*. 2013;1(1):74-57. (In persian)
21. Faraji R. Designing a model for improving the security of football stadiums: PhD dissertation, University of Guilan; 2014. (In persian)
22. Hodaeian M, Dadkhah F. The Role of Teachers in Cultural, Social and Economic Education of Students. 3rd National Conference on Sports Science and Physical Education of Iran,; Tehran: Association for the Development and Promotion of Basic Sciences and Technologies; 2017. (In persian)
23. Hassanzadeh R. The role and functions of educational institutions in transmitting socio-cultural values. *Educational Innovations*. 2004;4(2):49-64. (In persian)
24. Dehshiri MR. Media and Culture-building. *Journal of Iranian Cultural Research*. 2010;2(4):179-208. (In persian)
25. Honari H, Ahmadi A, Moradi M. Investigating the effective factors of the roles of information, social participation, education and culture of sports media in the development of championship sports. *Sport management* 2012;4(12):127-45. (In persian)
26. Strang L, Disley E. Violent and Antisocial Behaviour at Football Events and Strategies to Prevent and Respond to These Behaviours: Final Synthesis Report: RAND; 2018.
27. Piepiora P, Sikorski W, Supiński J. Security measures used in Poland during football matches. *Journal of Education, Health and Sport*. 2019;9(10):172-88.
28. Andam R, Salimi M. Model for Factors Influencing Positive Behavior of Iran Handball Premier League Competitions Fans. *Sport Management Studies*. 2016;8(38):51-68. (In persian)
29. Kiani M. Social typology of football fans and the process of its formation (Case study of spectators of Damash team, Gilan). Master Thesis, University of Guilan; 2014. (In persian)
30. Faraji R, Hemmatinezhad M, Shabani S. Role and Importance of Human Resources in Security of Football Stadiums. *Human Management In Sport*. 2019;6(2):179-94. (In persian)

Identifying the cultural actions effecting security promotion at Iranian football stadiums: A qualitative study

Sepideh Shabani¹- Mehrali Hematinezhad²- Rasoul Faraji^{*3}

1. Ph.D., Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran; 2. Professor, Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran; 3. Associate Professor, Sport Management, Faculty of Education and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran
(Received:2021/03/15;Accepted:2021/06/20)

Abstract

The aim of the present study was to identify the cultural actions affecting security promotion at Iranian football stadiums. The research method was exploratory and qualitative in terms of the type of data used, which was performed with conventional content analysis techniques. Thirteen deep semi-structured interviews were conducted with sports security experts and specialists in the field of sports management and sport sociology. The interviews were continued until reaching the theoretical data saturation. The collected data were analyzed using open and axial coding. The validity of coding was confirmed by two co-experts by reviewing and controlling the accuracy of the extracted codes and re-coding the interviews. Based on the results, cultural actions aimed at improving the security of football stadiums in the form of seven main themes, including cultural support, planning, and management, academic promotion, Cultural Modeling and transmission of cultural models, acculturation, organizing sports agents, and finally Co-thinking and networking and 23 corresponding categories were extracted and explained. It seems that improving the attendance of spectators in football stadiums and acquainting these people with the customs and culture of attending the stadium through the cultural actions identified in this study and the internalization of positive moral and behavioral characteristics of spectators and other people present in the stadium can be effective in improving the security levels of stadiums.

Keyword

Attendance Etiquette, Cultural Modeling, Fans Violence, Feeling of security, Stadium Security.

* Corresponding Author: Email: faraji@azaruniv.ac.ir ; Tel: +989144437321